

Andstöðingur undir hattinum

– Hann sá jólapappír og gjörðist hugtíkin av mynstrunum.
– Hann hefur skemtið, men eisini eina myrka síðu.
– Hann ræðist tann totala tankan og tey, ið hava s-v-a-r-i-i-ð.
– Hann nyttaði sambært seg sjálvan onki í skúlanum.
– Hann er einaferð sensoreraður í Sosialinum.
– Hann kann ikki torga at biða og hann er sera spontanur.
Hitt Óla Petersen í nýggju greinarøðini í stólinum

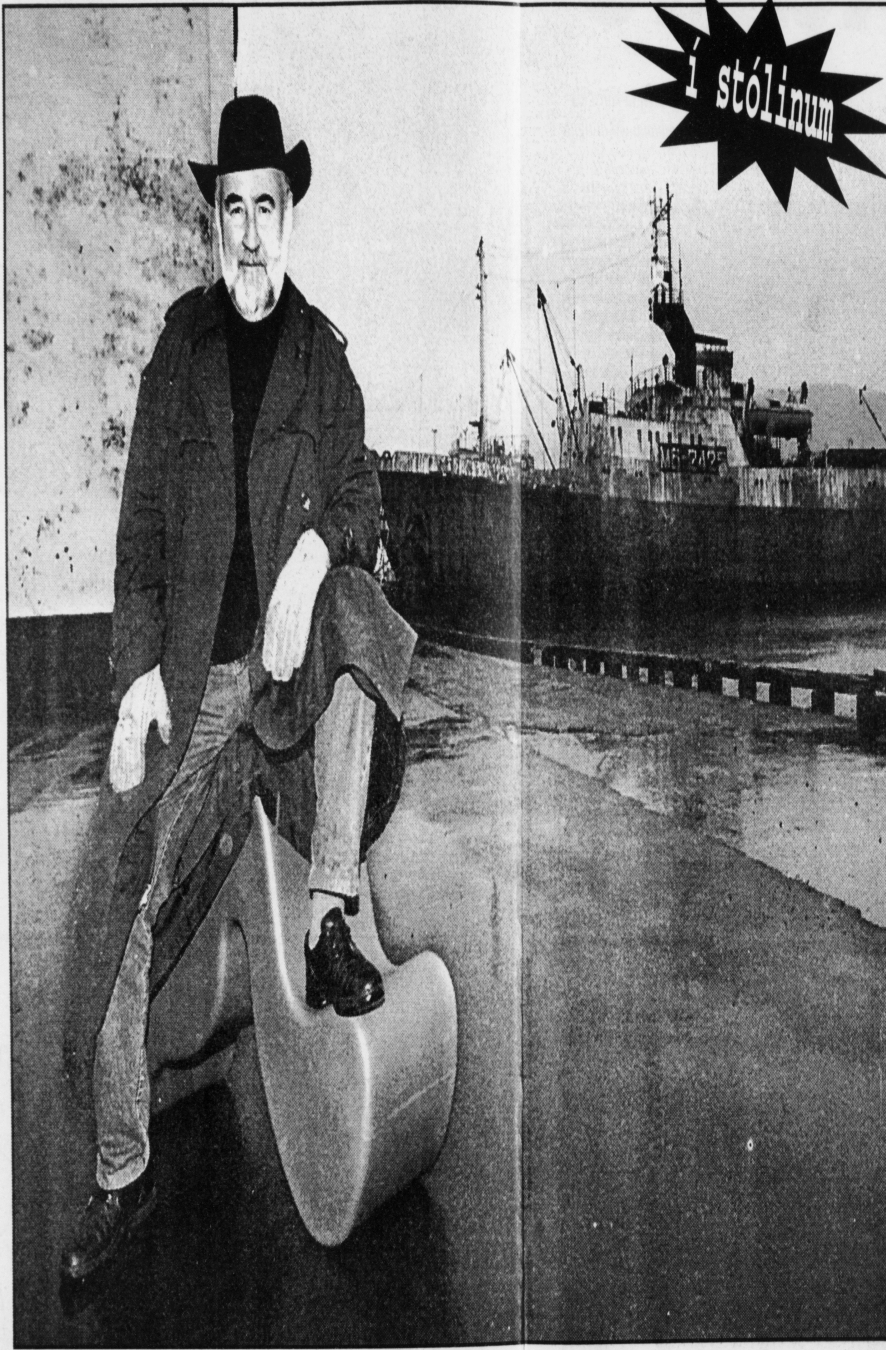
NICLAS JOHANNESSEN

– Hetta mást tú ikki skriva. Tað gongur skjótt fyri seg, tá Óli prátar. Setningarar ríka ír honum, og í orðunum hómost eisini eykenda strobil, sum síðan 9. februar 1989 hevur definerað bakslitana á Sosialinum. Karikaturlitarnir er ein kantungráttari av Gubh náð, ein sovorn, ið við tína, orðum og timing fær fólk at flenna at síkum, sum i orðum høpi helst hevði gjørt tey sír. Og nú vit seta okkum niður at prátar í einum slag av álvara, fylgir tú onkur viðmerkingin við, har Óli sekundteltur sjálfur staðfestir.

Tað má ikki bliva ov persónligt. Og so slettis ikki nakad, ið hevur beinleiðis samband við persónligar tragediur.

So tað lata vit vera við. Men søgan endar kortini ikki her.

Kríggi og skáli
Sagan um Óla byrjar 24. januar 1936. Tá verður Óli føddur. Klaksvík er heimbygdin, og hetta er í tíðni, har smádrongur hoyrdur til bylingur, og bandar mannadur við hesum ódramatiska og óynski drama meira av, tá 2. heimsbardagi eisini setti sín dóm á Klaksvíkin. Óli minnist enn, hvussu tað í fleiri ár eftir

var jólapappír i handinum. Hesi ymsu mynstirini, ið vóru sera einföld, fasineraðu meg á onkran hátt. Eg kundi standa leingi og granska hesi mynstirini, minnist eg.

Hvar tá natra skáling innan teking?

– Nei. Also tað við síga, eg var veturin í 1956/57 í Danmark á reklamuteknaraskúla. Men eg fann skjótt út av, at tað var ikki hetta,

min hugur stóð til – at síta og tekna okkurt, sum sjónin segh, tá skuldi tekna – so eg gavst. Viðhvørt kundi eg ynski mæ, at eg dugði aðrar teknikkir, eitt nú grafískar. Men nú eri eg blivin ov gamal. Og ov dovin at læra nakad nýtt.

Skálur í myrkri
Tá Óli prátar hevur hann alla tíðina samband við eyguni hjá ter. Óli, myrku eygunum býr ein stórkúskálur, tað er onki í ríva í. Hann hermir – helst utan at hann sjálfur hugsar um tað – tá hann endurgevur persónar fyrri at síga tað og tað. Og so enda setningarar eftir við látri.

Tá vit byrja prátir er kortini nakad tað fyrsta, Óli staðfestir, at hann

er also ikki ein kroniskur skemtar, sum reikar í Skála bygd á veldi eftir næstu bakslitutekning. Óli hevur eina aðra síðu eisini – eina myrkari síðu, sum almenningurin neyvan fær inn til í gjøgnum óvakslið.

Spurningur er so, um tað er nakad gálið við málinum ella um nakad er gálið við fólkunum.

Hóast Óli Petersen dagliga undirhefdr fjóldina við sínum tekingum, so er fak-

og har kenni eg meg væl. Eg havi ikki kensluna av, at hetta er so ógalliga háttuligt.

Eg eri eina ferð sensoreraður í Sosialinum.

Tað var í hesi turbulentu tíðni, tá Helena Dam á Neystabs var á vegg úr Javnaðarflokkinum.

Hvar tú gjørt tær nakrar tankar um færoya list?

– Nei. Eg dugi ikki at siggia speðil, hvat er færoya. Tað eru ívaleyst eyð-

ðum skemteknarar eitt rættliga einligt fak í Føroyum. Óli er tann einasti í landinum, sum livir burtrav at tekna karikaturlitarnir. Í fakliga einseminum hevur hann to færoya listarnarhvørvit á hella seg til.

– Ja, eg eri limur í LISA.

– Tá tú sigur politiskan bók, so ljóðar tað so ógalliga pompst í mínum oyrum. Tað leiðir tankarnar aftur á gamla Sovjetssamveldið við blóði, parolum og arbeidarum á stórum plakatum... Jú, tað ber til, men so er alt tað stuttliga burtur, sigur Óli Petersen.

Mynd: Jens Kristian Vang

kenni, ið eg bara ikki dugi at fáa eyga á – kanska tí eg ikki siggi skógina fyrri berum trøum.

Í hesum villa vøkstrinum hevur Óli to funnið síni eggu bein at standa á. Og hann veit, hvar hann ikki skal trøka.

– Tað eru ávís ting, eg ikki vil nerta við í mínum tekingum. Tað má ikki bliva ov persónligt. Og so slettis ikki nakad, ið hevur beinleiðis samband við persónligar tragediur.

Tað kann vera ógalliga skjótt at fara yvir um markid. Tað er sum tað er nakad gálið við málinum ella um nakad er gálið við fólkunum. Men hjá mær hevur replíkin stóran týdning. Tað er eitt tætt samband millum tekst og

teking.

„Eg var veturin í 1956/57 í Danmark á reklamuteknaraskúla.“

– Ja, tað eri. Men eg fann skjótt út av, hansara ant.

– Í roynd og at tað var ikki hetta, min biðin hevur

veru. Eg eri ó-

hugur stóð til“

ongantið verði at

komu at hanga í Listaská-

um til ævigar tíðir.

Sensoreraður í Sosialinum

Og so er tað tann eina tekingin, sum ongantið kom upp at hanga á hvørki Lista-

skála ella í Sosialinum.

– Ja, tað er satt. Eg eri einaferð sensoreraður í Sosialinum.

Tað var í hesi ó-

trúliga turbulentu tíðni, tá

Helena Dam á Neystabs var á vegg úr Javnaðarflokk-

ina. Tá teknaði eg hana, sum hon leyp úr veyðeyga-

na á bygninginum hjá Sosialinum og í fávningin

á Lassa Klein. Ið stóð niðri á veggum og biðaði. Men

tekingin var gjørd, áðrenn politiska stjóðin var avklár-

ad, so tann tekingin kom ongantið í. Tað er einastu

ferðina, eg havi verið út fyri, at ein av mínum teking-

um ikki er komin í. Og tær eru eftir hondini yvir

andstöðu til tey, ið hava valdið. Er tað nakad sum eg ræðist, so er tað fólk í hava s-v-a-r-i-i-ð. Eg eri ongantið

so hangin, sum tá fólk stilla seg upp og siga, at tey hava loysnina og “ótasi ikki, fylg bara mær. Alt skal nokk ganga”. Tá er tíð at rípa

varskóg. Eg ræðist tann totala tankan sum pestin.

Hvussu fjáningarmáttir er tekturin, tá tú gert eina

teking?

– Teksturin hevur nógva at siga. Tað er ógalliga (yðandi, at teking og replíki hoyra saman. Í so mitta havi eg valt ein ba-

stand.

Er tað lett at spæla sær við færoyska málinum?

– Hetta við færoyska málinum er ein víðbrekin spurningur. Sjálfur nyttaði eg onki í skúlanum, og eg

veit, at mong okkara hava trupulleikar við at skriva færoyskt. Spurningur er so,

um tað er nakad gálið við málinum ella um nakad er gálið við fólkunum. Men hjá

mær hevur replíkin stóran týdning. Tað er eitt tætt samband millum tekst og

teking.

„Eg var veturin í 1956/57 í Danmark á reklamuteknaraskúla.“

– Ja, tað eri. Men eg fann skjótt út av, hansara ant.

– Í roynd og at tað var ikki hetta, min biðin hevur

veru. Eg eri ó-

hugur stóð til“

ongantið verði at

komu at hanga í Listaská-

um til ævigar tíðir.

Sensoreraður í Sosialinum

Og so er tað tann eina tekingin, sum ongantið kom upp at hanga á hvørki Lista-

skála ella í Sosialinum.

– Ja, tað er satt. Eg eri einaferð sensoreraður í Sosialinum.

Tað var í hesi ó-

trúliga turbulentu tíðni, tá

Helena Dam á Neystabs var á vegg úr Javnaðarflokk-

ina. Tá teknaði eg hana, sum hon leyp úr veyðeyga-

na á bygninginum hjá Sosialinum og í fávningin

á Lassa Klein. Ið stóð niðri á veggum og biðaði. Men

tekingin var gjørd, áðrenn politiska stjóðin var avklár-

ad, so tann tekingin kom ongantið í. Tað er einastu

ferðina, eg havi verið út fyri, at ein av mínum teking-

um ikki er komin í. Og tær eru eftir hondini yvir

1500 í tali. Annars hava tað ikki verið nakrir sum helst trupulleikar millum meg og Sosialinum. Sum Jan Múll-

er plagar at taka til, so er Sosialinum “eitt ótt for-

um”, tað haldið eg er satt. Eg haldi ikki, bláðir er

so nógv merki av partapoli-

itikki.

Fallveldisáttanir hava gjørd biðstær nógvar tekingar hjá tær síðstu tíðina.

Hvør er tín viðmerking, um eg sigi, at tekingarnar eru anti-fullveldistekningar?

– Eg sigi onki. Eg láti tað standa til tekingarnar, tað er ikki mín uppgáva at

tulka tekingarnar, sum eg sjálfur tekni. Men eg veit,

at tulkningar kunnu vera so ymskar frá fólk til fólk. Tekingarnar mugu tala fyrri

seg, sigur Óli og vísir á, at just fullveldisáttanin er

tann, ið fylgir

meist í polit-

iska kjaki-

num og í

pressuni, og

so fær hann

sjálvsagt f-

blástur frá tí.

Me n

kann ein

tekingu prinsippum ikki

marknadarfjóra ein politisk-

an bókstap?

– Tá tú sigur politiskan bókstap, so ljóðar tað so

ógalliga pompst í mínum oyrum. Tað leiðir tankarnar

aftur á gamla Sovjetssam-

veldið við blóði, parolum

og arbeidarum á stórum

plakatum... Jú, tað ber til,

men so er alt tað stuttliga

burtur. Og so er kjarin, eg

arbeiði út frá burtur. Tá

trúgvi eg eisini, at effektin

er burtur.

Til síðt Óli. Um tú vart

biðin at tekna ein færoying,

hvussu hevði tú gjørt?

Fyri fyrstu fer í samrøð-

uni steigar Óli á. Hann

hugsar lengi, meðan hann

hyggur út gjøgnum vind-

eygað, sum um ein fínt svarð

onkustaðni har.

– ... Ein færoying, sigur

tú. Also, hvat fyrri ein fæ-

roying?

Ein færoying, sum tú sært

hann ... Tin færoying.

– Eg hevði ið hvussu er

ikki teknað hann sum ein

litlan nissumann. Tá eg

tekni ein færoying í mínum

tekingum, so er tað vanligi

inn í ein ella annan saman-

hang, har færoyingurin skal

undirbyggja onkra hending

ella søgugongd, og tá kann

hesin karakterurinn gott

siggia út sum ein nissumað-

ur í sambandinum...

Óli hugsar víðari og legg-

ur so átræt góða lónu seinni.

– ... Eg hevði heldur ikki

teknað færoying í færoysk-

um kledum.

Óli hugsar framvegis, og

mú missir tá sambandið við

hann.

So kemur tað.

– Eg trúgvi, tað skuldi

verði rættliga einfalt. Tí

upp á ein ella annan máta

byrjar træt á vessa skeivt,

tá tú fært út í nationalteit

og politikk.

Ett minnisbla. Nakad.

– Tað hevði helst verið

mitt bót.

Í stólinum

nasta bóddag.

Jógván Arge